

Nr. 10.

Anul I.

RÂNDUNICA

FÓIE LITERARĂ-BELETRISTICĂ.

APARE

IN SIBIIU, DE TREI ORI PE LUNĂ.

PROPRIETAR-EDITOR ȘI REDACTOR

SILVESTRU MOLDOVAN.

SUMARUL:

Tovarăși nedespărțiți sau	
Sântul Dumitru	Carol Serob.
Asra (trad.)	M. de Bonacchi.
Așa a fost să fie	Marg. Moldovan.
Epigramă	O. Bocca.
Hoțul de cârlani (trad.)	Iulian Popescu.
De ducă	Brebenel.
Carte cu tablouri de condeiu	H. C. Andersen.
Scire literară.	—
Rămurele:	
Frunțe și frunđuțe	Vióra Magdu.
Tinerimea română	Silv. Moldovan.
Feliurite	* * *

Apare:
în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:
Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1-70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silveștru Moldovan.

TOVARĂȘI NEDESPĂRȚIȚI sau SÂNTUL DUMITRU

Comedie în versuri în 1 act de

Carol Scrob.

Tote drepturile de reproducțiune
și reprezentație rezervate.

Persónele:

Poetul	Actorul
S-tul Dumitru	Bancherul
Oficerul	Gloria
Musicanțul	Sărăcia

Iarna.

S-tul Dumitru în costum de arlechin; pe haine sunt lipite bilete tipărite cu: „Case de închiriat“, „Plățiți chiria“ etc.

Gloria (Costum roman) cunună de lauri pe cap.

Sărăcia, haine sdrențeroase, palidă, slabă.

Iarna (costum alegoric) haină neagră cu fulgi albi reprezentând zăpada. Căciuliță de blană, etc.

Scena reprezintă o cameră a Poetului. Un pat în fund. — O masă încărcată cu cărți și cu hârtii. Flori. Scaune, etc.

SCENA 1.

Poetul (ședând.) Ah! Iată ărași tómnă cu vecinica ei jale,
Cu frunđe 'ngălbenite, cu cerul inorat!
Uritul se întinde din munte până 'n vale,
Uritul este tómnă, al lumii împărat!
Melancolia neagră pe câți nu ne cuprinde?!...
Cu nóptea crește dorul acelor ce iubesc!
O jale ne'nțelésă în lume se întinde
Și vai de cei ce 'n lume duc traiul pământesc!

(cade cu capul în mâni, visător.)

(Pe o ușă din fund, apare Gloria, contemplându-l.)

Gloria. A! Iată'l; vecinic plânge... Aș vrea să-l fac ferice
Dar nu vėd nici un zimbet pe buza lui lucind!
(tare) Poete!...

Poetul (tresărind și vėdend-o, se scólă, cu brațele întinse spre ea.)
Ce vėd, Dómnē? Tu?... Visul meu?... Aice?...
Inebunesc?... Sau póte că friguri mă cuprind?
De când te caut în lume, imagine alésă!

De când, de când, frumóso, alerg ca să te prind!
Acuma ești la mine, aprópe 'n a mea casă;
O, vino! Vino 'n brațu-mi!...
(Se repede cu brațele întinse spre ea, în acest moment apare
pe o altă ușă S-tul Dumitru; Gloria dispăre, Poetul e consternat.)

SCENA 2.

S-tul Dumitru (întră ridend.) Da rău mai ești smintit!
Cum casa ta?... Plătesce!...

Poetul. Te rog, te rog mai lasă; —
Nu am acum...

S-tul Dumitru. Dar vecinic așa te-am pomenit!
Tot scrii verđi și uscate; indrugii, în poesie,
Minuni din altă lume și basme care n'au
Nici trecere, nici sare; — Curată nebunie! —
Hai! Scóte iute banii, că n'am vreme să stau!

Poetul. Eu?... Bani?... De unde, Dómnē?... Te rog, te
[rog, aibi milă!

S-tul Dumitru. În loc să-ți veđi de trebă, chiria să-ți
[plătesci,

Tu umbli după flécuri; pe ori și ce copilă,
Cu vorbele-ți deșarte, te 'ncerci s'ademenesci.
Nebune! Nu scii c'astăđi amorul să plătesce
Intocmai ca chiria?... N'ai bani, nu ești iubit.
Ca și stăpánul casei, femeia te primesce,
Dar amėndoi te-alungă, când punga s'a golit. —
Plătesce sau... Afară!

Poetul. O ăi așteptă încă!...

S-tul Dumitru. De când mă rogi întruna, o ăi și ér o ăi.
Nu te mai cred, băiete!

Poetul. (aparte.) Ce inimă de stăncă!

(tare) Ei bine, fă ce-ți place, căci ađi nu-ți pot plăti.

S-tul Dumitru (supărat.) Așa ți-e vorba, nene?... Ei las
Secuestrul lângă ușă... [că-ți vine 'ndată

Poetul. (întrerupându-l, ironic) Și ce-mi vei secuestra?

S-tul Dumitru. Tot ce-oiu găsi. Văd masa-ți cu multe

[încărcate,
Volume 'ntregi... Tot flăcuri!... Dar... tot mă voi
[distra.

Poetul. Ce ăci?... E cu puțință?... Întrăga mea comoră?

S-tul Dumitru. Nu face cinci parale!... Dar tot ți le-oiu

Și iarna, când uritul adesea mă dobora, [opri
Cetesc pe Eminescu sau pe Alesandri. —

A tale's nesărate: tu cânti de sărăcie,

De-amor și de durere, — și — adesea supărat

Pe iarnă și pe mine, ne faci vr'o poezie

Și de calici ca tine, pe brațe ești purtat. —

Alege dar: Secuestrul, ori bani acum îndată!

Poetul. Pote mai e prin ceruri vr'un drept judecător!

S-tul Dumitru. Vorhesci așa de ceruri, par'e ai fi fost

Prin locurile-acele, smintite muritor! [vr'odată

Poetul. O! M'am plimbat adesea!...

S-tul Dumitru. Cu gândul... O sciu bine;

Dar cați ér în noroie, pe vechiul tēu pământ;

Uiți stelele și luna când te 'ntâlnești cu mine...

Poetul (aparte). Auți ce vorbe spune și lumea 'l crede sfânt!

S-tul Dumitru. Dar, ce mai tura-vura? Plătesce-acum

Poetul. Ți-am spus că n'am parale! [îndată!

S-tul Dumitru. Atunci — s'a hotărât,

Chiar mâne îți voi vinde colecția adunată,

Sau o voi lua acasă să-mi trecă de urit!

Poetul. Ah! Nu-i nici o scăpare! (Intră Bancherul)

SCENA 3.

Poetul, S-tul Dumitru, Bancherul.

Bancherul. Cu multă sănătate;

Ce faci, iubite-amice? De mult nu te-am vădut.

O sciu, ai fost la mine; — mă iartă, ai dreptate

Să fi ținofos acuma, dar, zēu, nu am putut

Ca să găseșc o oră să 'ntorc o datorie...

Poetul. Nu e nimic! — Poetul — tot dēnsul e dator!

Bancherul. A! Apropo de asta: Cu dulce-ați poezie

Cum merge? — Ești un geniu!...

Poetul. Nu fii lingușitor!

S-tul Dumitru (plictisit, nerăbdător, încet cătră poet.)

Așa-dar, va să dică, ne-am înțeles; pe mâne?

Bancherul (asemenea încet cătră poet.)

Ia spune-mi, cine este bătrânul arlechin?

Poetul (cătră bancher, încet)

Blasfemi!... E S-tul Dumitru!

S-tul Dumitru (tot încet cătră poet) Așa-dar cum rămâne?

Bancherul (a parte). A! Înțeleg acuma, un sfânt cu dracu
(tare) Dar Domnul?... N'am onorea! [n sin.

S-tul Dumitru. O! Ai avut odată.

Pe când plăteau chirie, — dar, pôte m'ai uitat!

Bancherul. Mi-aduc puțin aminte, — dar sciu că altă dată
Nu visitai pământul.

S-tul Dumitru. Ei! Lumea s'a schimbat!

Ați chiar și sfinții 'n ceruri la aur să închină,

(ironic) Toți caută avere, toți vor a fi bancheri.

Bancherul. Așa dar, după aur ființa ta suspină?...

S-tul Dumitru. Nu sēmână, ți-am spus-o, ăia de ați
Și-acum. — Cu plecăciune! [cu ieri.

Bancherul. Să ne vedem cu bine!

S-tul Dumitru (cătră poet, încet). Pe mâni, la revedere!

Poetul. Să vii când te-oiu chema.

(S-tul Dumitru iese).

SCENA 4.

Poetul și Bancherul.

Bancherul. Și ce caută, amice, ăst clown din cer la tine?

Poetul. Cum? Nu pricepi? Chiria venit-a să și-o ia.

Și nu am nici o frântă!...

Bancherul. Dar, ce fel? Nu ții minte

Că ai amici din scōlă?... De ce nu mi-ai cerut?

Poetul. Prietinia astăzi e un cuvânt ce minte!

Pe lup de chinul oiei când ore l'a durut?!

Bancherul. Nu am venit la tine să fac filosofie! —

Dar am venit a-ți spune că sunt amoresat

Și să te rog, amice, să-mi faci o poezie,

S'o dau frumōsei mele...

RĂMURELE.

Frunțe și frunzulițe.

— Poesii populare. —

Dute dor unde-ai pornit

Unde-i fi bine primit,

Dute printre ierburi, fen,

Și te du la badea 'n sin.

Și să scii dorule scii

Bădița de te-a primit,

Seđi la el cât îi trăi

La mine nu mai veni.

Căci eu destul te-am purtat

Și 'n sin dor te-am legănat

Și cu bine și cu réu,

Scie singur Dumneđeu.

Scie și frunđa de fag

Că te-am purtat dor cu drag.

Te-am purtat ăile întregi,

Și-acum la bădița mergi.

Viōra Magdu.

Tinerimea română.

Nu voi să descriu aci cu de-a mēnuntul rolul tinerimii române în dezvoltarea mai nouă a poporului nostru; spațul pentru acesta imi este prea mic. Voi să ating însă unele momente, cari caracterisēază acest rol al tinerimei.

E fapt, că noi românii din Ardél n'am avut tinerime cultă, academică, până pe la începutul acestui secol, în număr mai însemnat până chiar la 1848. Pe timpul revoluțiunii lui Horia nu s'a aflat tinerime română studiosă. Vor fi fost și atunci puțini tineri români pe la scōlele mai înalte din patrie, dar aceștia stăteau departe de inima și sufletul românului iobagiu, erau fii de nemeși, cari — afară de doi trei cunoscuți ca scriitori — nu se identificau cu țeranul român, ținând la casta lor nobilitară.

Adevērata tinerime academică română s'a ridicat din opincă în primele decenii ale secolului nostru, din părinți preoți și iobagi, și luptând cu cele mai mari greutăți, cu sărăcia și persecuția, s'a înălțat până la cele mai înalte grade academice, după cum erau la noi înainte de 1848, alătura cu tinerimea unghurască privilegiată. Acesta tinerime, în mijlocul amenințărilor și ademenirilor de-a se unghurisa, a rămas credinciosă poporului împilat, a îmbrățișat cu totă căldura cauza lui și când a sosit momentele de jertfă, a dus în luptă tot

Poetul. Dar... Nu sunt inspirat.

Bancherul. Las' că-ți descriu figura-i și te inspiră îndată;
Inchipuiesce-ți, përu-i din sóre că-i furat,
Cu ochi ca două stele, cu ochi care te 'mbată...

Poetul. (întrerupe) Cu buzele de roze și sinul, crin curat;
Cunosc vocabularul!... Dar — cum vrei pentru tine
Să scrie — un altul versuri?...

Bancherul. Ce-ți pasă?... Le plătesc!...

Poetul (indignat) Ce spui? Versuri plătite?... Venit-ai
Să mă insulti amarnic? [dar la mine

Bancherul. Ba! Nici nu mă gândesc.

Dar mie-mi trebui versuri și eu nu le pot scrie,
Iar tu, ai trebuință de bani, — Nu este — așa?

Nimic, nimic mai simplu: imi faci o poezie,
Iai bani, plătesci chiria, te 'mbraci, et cetera...

Poetul (aparte.) Are dreptate densus!

Bancherul. Ce te gândești?

Poetul (tare). Ei bine,

Ne-am înțeles! Voiu face așa precum voesci.

Bancherul. Așa-dar fă-mi plăcerea și vino pe la mine,
Am vinuri vechi și bune: Cotnar și Odobesci;
Și-am auzit că vinul vë place câte-odată,
Că scriți mai cu simțire când creieru-i aprins.

Poetul (aparte). Și mai ales când este simțirea comandată!

(tare) Să mergem (aparte) Ah! Nevoia la câte m'a
(Iși ia pălăria și iese la braț cu Bancherul.) [mpins?!]

(Va urma.)

ASRA.

(Traducere din Heine.)

*Dilnic prea frumoasa fată
A sultanului venea
Înspre sară la avuzul,
Unde apa șoptea;*

*Dilnic sta, tot înspre sară
Unde apa șoptea,
La avuz și robul tinër...
Dilnic el îngălbenea.*

*Intr'o sară, grabnic, Dónna
Cătră el pășind, grăi:
Al tēu nume, a ta țară,
Al tēu nēm, voesc a sci...*

*Robul dīse: Sunt din Yemen,
Mohamet eu mă numesc,
Sunt de nēm din acei Asra
Carii mor dacă iubesc.*

Mihail de Bonacchi.

ce a avut bun și nobil: minte, inimă, curagiu, știință, avere și chiar și viață.

Momentele de jertfă pentru acesta tinerime au fost la anul epocal 1848.

La început se afla, înainte de 1848, o mică pleiadă de studenți români în Cluș și în alte părți, cari visau și plănuiau redeșteptarea politică a poporului român și pe cari evenimentele din 1848 i-au aflat ca bărbați, stând în serviciul românismului. Astfel au fost între alții Bărnăț, Bariț, Pumnul, Buteanul, Micheș, Ac-sente, ș. a.

La 1848 tinerimea studioasă română era reprezentată în număr considerabil pe la scóle. Când preludiul marilor evenimente a început să se desvólte, pretinându-se din partea cetățenilor nostri unguri uniunea Ar-délului cu Ungaria, tinerimea română în Cluș, în Blaș, în Sibiu și în Oșorheiu își ridică vocea pentru drepturile naționale ale poporului român.

Incepând dela studentul în filosofie din Cluș, Aprian Moroian, de loc din Săcele, care pe la sfîrșitul lui Martiu 1848 când tineretul unguresc demonstrând striga pe stradele Clușului: „Éljen a magyar nemzet“, el le răspunde din mijlocul lor cu un puternic: „Éljen az oláh nemzet“ (Trăiească națiunea română) pentru ce era să fie macerat, și până la Avram Iancu, capul și sufletul mișcării naționale, activitatea și zélul tuturor tinerilor din acest timp a contribuit în locul prim la redeșteptarea, la consolidarea poporului nostru în acele vremuri de grea încercare, la procederea uniformă, reso-

lută și bărbătească pentru câștigarea drepturilor naționale și apărarea onórei și demnității noastre, ca popor.

Când la 25 Martiu 1848 Bărnăț scrisese în Sibiu o proclamațiune, în care se pretindea ținerea unui congres național român, ștergerea iobăgiei, recunoscerea românilor de națiune, care să-și pótă alege deputați în dieta ardelénă și apoi numai să se discute uniunea etc. cine a fost, carea primit cu entusiasm proclamațiunea acesta, „scrisă din inima românului“? Tinerimea, care a decopiat-o în mii de exemplare și a răspândit-o în țara întregă, luptând pentru ideile depuse în ea.

Un centru însemnat al tinerimii române era M. Oșorheiu. În 1848 se aflau în Oșorheiu mulți iuristi absoluți români, ca practicanți la tabla regescă de acolo, sau cum se numeau ei: jurați. Toți aceștia erau însuflețiți de cauza românilor asupriți. Când colegii lor unguri făcură o petițiune la monarch, cerând uniunea, tinerii români luară parte la adunarea unde s'a făcut și subscris petițiunea, dar mai mult ca să protesteze în contra ei, ér după aceea în 26 Martiu sara, în locuința lui Avram Iancu, adunându-se în număr de vre-o 30 de inși, hotărîră conchemarea unei adunări naționale la Blaș, pe Dumineca Tomii. Acest pas este foarte însemnat, căci el a avut ca urmare ținerea adunării dela 3/15 Maiu pe „Câmpul libertății“.

A. Papiu Ilarian, ne-a păstrat în istoria sa numele la câți-va tineri, cari au luat parte la acesta adunare a tinerimei și cari sunt: Avram Iancu, Samoil Poruț, Tordășan, Tobias, Francu, I. Pinciu, Petru Roșca, Bota,

AȘA A FOST SĂ FIE.

Novelă.

(Urmare)

Margareta Moldovan.

Ii-am spus Lucrețiu, că sunt foarte ocupat. acum în săptămâna asta merg la moșia din Draboiu și nu mă reîntorc decât preste vre-o cincisprezece zile.

Lucreția mai târziu trecu cu vorba la vênat, mai la pădure, spera că pe departe și cu frumosul îl va descose și despre Măriora.

Vlad îi înțelese apucătura, și prin acesta apoi îi deveniră simțemintele față de ea mai întunecate și chiar și puțină simpatie de până acum, se prefăcuse în desgust și antipatie, căci îi atinsese cîrda cea mai sensibilă — cîrda inimii.

Această se puse Augustin érași pe gânduri.

Din ce se gândea mai mult, din aceea se incurca în gândiri și amintiri mai tare. Nu putea nici de cum să iase la sfîrșit.

În urmă să hotări a-și pune inima la probă. — Să nu mîrgă un timp ore care la pădure.

Ședea totă ziua incuiat în odaie, numai spre sară mai eșia când și când, spre a face o mică primblare.

În modul acesta trecură două săptămâni.

Tot timpul se dădă gândurilor și planurilor. După o obosire de două săptămâni ajunse la un rezultat trist.

Nu pot — își dise el — să mai rămân aici, mă duc ori-unde, unde să fie departe de ea. Cel puțin durerea nu o voi simți-o așa mistuitoare. Să stau aici și să nu o văd, mi-e imposibil. — Te las Măriora scumpă, te las cu Dumneșeu. El să porțe grija sufletului tîu bun, lipsit de părinți, lipsit de frați, lipsit de toate plăcerile și de totă fericirea... Dar ore unde să rămână? Tot acolo în pădurea orașului, — nesigur adăpost pentru ea! Nu o pot lăsa așa în nesigurantă — nu mă lasă inima, care e ocupată numai de ea... O Măriora scumpă, să știi ce grije port eu pentru tine. Și ore s'ar putea alteum? S'ar putea, ca inima aceea bună, ochi-

șorii plini de viață, obrajii aceia odinioră rumiori, zîmbetul blând și dulce cu deliciul său îmbătător să rămână neingrijite?... Ah, o idee imi vine, în săptămâna trecută am cetit, că se vinde pădurea orașului, cu banii căreia vreau să zidescă o scôlă, ore să o cumpăr eu, să o las lui Moș-Töder și Măriorei în folosință până trăiesc?

Cum îi plesni ideea această în cap, nu mai avu odihnă. Își luă pălăria și la drum.

Să duse la Grangul.

— Servus frate Grangule, ce mai faci?

— Servus. tu ești Augustine, mare mirare într'adevăr. Deu cugetam că te-ai călugărit, nu te vede omul prin societate, pe stradă, nicăiri. — Cum de vii acum la mine? Mai zilele trecute am fost la tine, să ved de mai trăiesci. Mi s'a spus, că ești la pădure.

— Pote, dar să nu lungim vorbă multă. Am venit într'o afacere la tine.

Mă miram să vii numai din prietinie. Spune, ce afacere te-a adus?

— Am cetit prin diare în săptămâna trecută, că orașul își vinde o pădure. Știi aceea, unde umblam noi la vênat.

— Ș'apoi?

— Apoi eu aș voi să o cumpăr.

— Tu? Pentru ce? Ce lipsă ai tu de atîta pădure?

— Precum știi, pădure am puțină, acum după-ce mi-am vîndut moșia dela Topor, vreau să cumpăr pădure. Pentru aceea am venit la tine să te rog să iai informațiuni în cestia această. Ca avocat ai multe daraveri cu cei de pe la primărie și printre altele te-ai putea informa fără multă osteneală.

— Bine, bine, asta să va face, dar aș vrea să fiu mai în curat cu planul acesta.

Ioan Mărginén, Vasile Vespreman, Alecsandru Papiu, — toți practicanți la tablă, apoi tinerul Nicolau Birlea de la Blaș, care venise anume la Oșorheiu, ca tinerimea din Oșorheiu cu cea din Blaș să purcedă în înțelegere și armonie.

Acesta din urmă, după ce s'a luat concludul amintit, să duse la Blaș și îl comunică cu blășenii.

Fiind primit cu aprobare, profesorul Aron Pumnul făcu un convocător al adunării proiectate și tinerimea studioasă din Blaș, care tocmai era să plece la vatra părintescă pe feriele Pascilor, copiindu-l în sute de exemplare, îl luă cu sine și-l răspândi prin țară.

Atat tinerii din Blaș, cât și cei din Oșorheiu și din alte părți să răspândiră apoi în țara întregă, agitând pentru adunarea proiectată.

Éta cum caracterisază A. Papiu Ilarian rolul tinerimii în acest punct:

„Călătorirea tinerimei de-a lungul țerei te făcea să-ți aduci aminte de călătoria apostolilor și de preconii romani, pentru-că nicăiri nu poți ceti în istorie o însuflețire mai mare, de cum era însuflețirea acestor tineri aprinși de dorul fericirii națiunei române. Ei făceau adevăratul serviciu al preconilor romani, anunțând românii pretutindenea, „că se apropie ziua mântuirii și pentru aceea tot românul credincios să se aște pe Dumineca Tomei în Blaș la adunare, ca să țină consiliu cum se scape națiunea română din lanțurile străinilor“.

Ținerea adunării proiectate de tinerime pe Dumineca Tomei n'a fost concesă din partea stăpînirii, dar s'a conces la alt termin, la 3/15 Maiu, când s'a și ținut.

Condușă această adunare de episcopi și de alți inteligenți români mai înaintați în vîrstă, tinerimea a avut misiunea de a lumina și esplica poporului adunat din toate părțile țerei scopul și lucrările ei și a griji de susținerea ordinei.

Această misiune tinerimea și-a implinit-o cu succes eminent, ér mai târziu a arêtat, că dacă trebuie scie învêrți și sabia.

Și aci terminăm, depunînd o lacrimă de mulțămîtă și recunoscînță pe mormintele acelora din această bravă tinerime, cari ađi nu mai sunt în viață.

Puținii, cari trăiesc încă, pot fi mulțămîți, căci exemplul dat de ei toți, a fost urmat cu însuflețire de generațiunile de tineri următoare până ađi; el a fost și este isvorul, din care tinerimea tuturor timpurilor pôte să-și ia iubire de nēm înfocată și însuflețire și curagiu pentru eluptarea drepturilor poporului.

Tinerimea română dela 1848 prin iubirea, devotamentul, munca și abnegația de sine, puse în serviciul causei române, a scris cu litere neșterse una dintre cele mai frumôse pagini ale istoriei nêmului nostru.

Silvestru Moldovan.

— Eu cred, că e destul de clar dis. Vreau să o cumpăr și pace.

— Augustine fi sincer, lasă incunjurările, să vorbim prietinesc, dór suntem prietin din copilărie. Cred că ai avut timp destul, ca să te convingi ce om sunt. Aș voi să aflu dela tine totul, mai mult decât știu eu; aș voi să cunosc viața ta de acum.

— Cum vii tu la așa ceva?

— Cum stai cu Lucreția?

— Tot ca până aci.

— Sper, că în curând vom juca la nuntă.

— La nuntă poți, numai nu la a mea.

— Augustine dragă, spune-mi odată sincer ce vrei tu, ce ai de gând să faci?

— Nici eu nu știu încă ce voi face.

— Știi frate, că tu mă pui pe gânduri? Ți-aș dice ceva, dar nici nu știu cum să încep, căci par'că nu mai suntem amicii de odinioară cei vechi, cari își spuneau toate secretele unul altuia. — Ne-am instrăinat... Crede-mă, că de multe-ori m'am cugetat la tine și de multe-ori am voit să îți ofer ajutorul meu, dar n'am îndrăsnit vădându-te așa rece. — Te-am vădut de multe-ori venind dela pădure cu pușca pe umăr, gânditor, cu fața tristă și abătut, voiam atunci să merg la tine,

să te întreb ce îți lipsese, dar érași am cugetat să te las — să nu te supăr cu întrebări... Nimeni nu s'a interesat atât de tine, ca mine.

— Ți mulțămesc — dice Augustin stringând mâna amicului său.

— Spune-mi Augustine ce durere ai în inimă? De Lucreția știu că nu îți place. Logodna ta precum am aflat s'a făcut, numai pentru împlinirea ultimei dorințe a mamei tale. Spune-mi iubesci pe alta, și pe cine? Dór putem face ceva.

— Lasă frate nu mă mai întreba. Trebuie să știi, că aceste sunt cestii delicate și foarte strict personale. În amor sunt nenorocos, trebuie să suport durerea până în capăt. Ce înțeles ar avea să ți-o mai împărtășesc și ție?

— Nu mai pot ascunde nimic, nu mă lasă inima, îți spun dar verde ce știu. Am auzit vorbindu-se, ba mi s'a spus și mie, că tu ai sta în relațiuni de amor cu Măriora lui Moș-Tóder pădurariul... Sincer să îți spun, eu nu am crezut și nu cred nici astăzi. Cu toate că Măriora este o fată dragălașe în felul său, și frumușică chiar, dar tot nu se potrivește...

— Pentru ce nu, Măriora este un ánger, pricepi? ... Să potrivește cu ori-cine.

— Va să diceă tot e ceva în lucru. (Va urma).

EPIGRAMĂ.

*Astă viață-i o crâncenă luptă cu sórtea tirană
Nu-i fericire, în dar cauți, aci pe pământ;
Aci pe o frunte senină lucescă cunună de lauri
Mâni acel om e târît fără de milă 'n noroiu.*

O. Bocca.

HOTUL DE CÂRLANI.

Povestire din Carpați.

Albert Amlacher*)

Globul strălucitor al sórelui plana încă de-asupra muchei amețitoare a unui ram vestic al Carpaților sudici. De tot la vale, — pe șes — undula deja ceta albărie a serii, ce se întindea ca un spectru, ridicându-se din ce în ce tot mai sus. Numai trunchiul lat al celui mai puternic colos de munte din aceste regiuni, al gigantului Paring, mai era luminat încă un moment de lucirea roșietică a sórelui apunător... Acesta încă se stinse, lăsând loc nopții, ce cu iuteală își întinse vëlul întunecos. Jur împrejur pretutindenea domnea o liniște sərbătorască, majestosă, ér vijeitul lin aprópe amuțit al pădurilor și páraelor, făcea să apară liniștea și mai pętrundătoare.

Deodată începură a licări mici lumini presărate prin întunecimea nopții de vară târzie. — Erau óre licurici? Dar pe acest timp nu se mai aflau de acestia, aici pe înălțimi; ér celce nu se afla pentru prima óră aici sus, trebuia să știe, că punctele lucitoare, erau dela locuințe omenești.

Pe trunchiul masiv al Paringului nu se póte cultiva cu succes nici grăul, nici porumbul, dar pentru aceea sunt în abundență livezi de munte, poeni încântătoare cu érba désă, din care causă muntenii de pe aici sunt aprópe fără esceptie oieri, cari în limba poporului se numesc baci, ciobani. Maierıştele lor zac risipite în distanțe mari una de alta, adeseori chiar câte de o óră.

Incât priveșce aranjamentul și modul de construcție, sunt tot cam pe o formă.

În mijlocul unei livezi estinse, înprejmuită de păduri și dumbrăvi, se ridică casa de locuit, — un edificiu de lemn parter, așezat pe un fundament solid de pętră, cu coperiș de șindile și cu o strașină lată, așezată pe stâlpi. Întrând pe ușă, ce numai iarna o țin închisă, dai într'o tindă spațioasă, ce formeză centrul casei și în care se află vatra. La drépta se află de regulă odaia cea mare de locuit, la stânga una mai mică sau chiar și dóne. Înaintea casei este grădina de legume îngrădită cu zăbrele, ér grajdurile și șurile sunt situate neregulat și la distanțe mari una de alta, precum și de casă.

Locurile de pășunat din imediata apropiere a maierului sunt cruțate cu îngrijire și numai în parte păscute, ér restul se cosesce și se păstréză ca nutreț

*) Pentru aceia dintre cetitorii fóiei nóstre, cărora nu le-ar fi cunoscut acest nume, amintim, că d-l Dr. A. Amlacher, preot evangelic săsesc în Romos (lângă Orăștie) a scris o mulțime de narațiuni, schițe etc. cu subiecte din viața poporului nostru. Ele au apărut în fóile: „Das Buch für Alle“, „Illustrirte Chronik der Zeit“, „Über Land u. Meer“ prin anii 1878—1882 și au fost retipărite în broșuri, în mai multe ediții.

Creдем a face plăcere cetitorilor nóstri traducând cu permisiunea autorului unele din ele, drept mulțămită pentru interesul ce are densus față de poporul român și de manifestațiile vieții lui.

pe iarnă. După ce s'a terminat cu adunatul fânului, fânul se pune în clăi mari depărtate una de alta. Atât aici cât și la clădirea edificiilor sunt conduși de principii de a isola cât se poate obiectele, ca în cazul unui incendiu aprinzându-se unul se nu fie periclitat și celelalte prin imediată apropiere.

Muntenii de pe aici sunt răsbunători. Dacă nu pot face inamicului alt rău, sunt gata a-i pune tăciunele în șură la vre-o ocazie binevenită. Acesta o scie fie-care și de aceea se și păzesc de a înlesni vre-unui vrăjmaș actul de răsbunare.

Cea mai simțită daună este pierderea nutrețului. Un baci sau oier bogat are adeseori turme constătătoare din mii de oi și astfel ardându-i fânul, ajunge în cea mai mare perplexitate. Acesta însă nu este unicul pericol de care este amenințat. Cel mai temut este hoțul de cărlani, care-l cercetază din an în an, micșorându-i în mod simțitor produsul turmelor.

Secerișul proprietariului de turme este spre sfârșitul verii, când sunt cărlanii grași și cu preț și se pot mâna la târg. Din prețul cărlanilor vinduți își poate plăti

arenda pentru păscutul munților din țeri străine, unde își țin turmele preste vară. Și tocmai atunci se pun hoții pe lucru și arareori scapă economii fără daună. Granița română fiind aproape, ușor o ajung și trecându-o, oile furate sunt pierdute pentru totdeauna, căci gazdele de hoți le iau în primire și le aduc érași înapoi pe lângă un pasaport, fără a se mai teme de urmăriri și astfel le vând în târgul cel mai apropiat. Tota osteneala ce-și dau jandarmii de a-i prinde e zădarnică. Numai dacă ajunge vr'unul în mâna țeranilor infuriați cari îl „esecut“ fără multă ceremonie, adevărat îl tócă în cap, mai intră gróză în mișeii acestia, făcându-i astfel să le trecă pofta de meserie pe câtăva vreme.

Intr'o sară, spre sfârșitul verii, ședeam pe un scăunel, în pridvorul unei case ciobănesci de felul descris, — dus pe gânduri. Din gânduri fui trezit de pașii greoi ai gazdei mele, de baciul Ilie, care-mi era bine cunoscut de ani de zile și în a cărui casă aflasem și de astădată o primire ospitală după obositorile escurșiuni prin munți.

(Va urma.)

Trad. de *Iulian Popescu*.

DE DUCĂ . . .

Pe un album.

— Iat' albumul, te rog scrie
Pentru mine-o poezie,
Serie ați, că mâne plec...
— Nu-s poet, și-i nebunie
Să 'nvoci musele să vie,
Să te 'nspire, tu cap — sec.

Totuși scriu: „Copilă dragă,
Fie-ți calea 'n viața 'ntregă
Bătută cu trandafiri;
Și albastrul ceriu cu astri
Revărsat în ochi albastri
Fie-ți scut de amăgiri.

Éră sórtea, care mie
Mi-e dușmană. fie-ți ție
Bună și ocrotitoare;
Să-ți păstreze 'n neștirbire
Partea ta de fericire. —
Scumpa noastră călătore“.

Brebenel.

CARTE CU TABLOURI DE CONDEIU.

Sara a doua.

Din H. C. Andersen.*)

„Eri s'a întemplat“, așa imi povestea luna „privind în o curte mică, care era încunjurată cu case, am vădută o cloșcă cu unspredece pui; o fetiță frumoasă făcea sărituri împrejurul lor. Cloșca cloacă și își întinse înspăimântată aripile, ca să își scutască puii. Atunci veni tatăl copilei, o sfădi, ér eu plutii mai departe, fără să mă mai euget la acesta. Astă sară însă, cu câte-va minute mai nainte, érași privii jos în aceeași curte. Acolo era liniște, dar în curând veni fetița cea mică, să furișă în tăcere la cotigar, trase râtezul dela uze și se viri în lăuntru la cloșcă și pui; acestia începură să sbiere și să sbore im-

prăștiati, ér mititica s'a luat după ei, eu vedeam curat acesta, fiindcă priveam prin o gaură din părete. M'am supărat pre fetița cea rea și m'am bucurat vedënd, că vine tatăl său și o sfădesce mai aspru ca ieri, prinzându-o de mână. Ea își dădu capul înderept și în ochii ei albastri se viră lacrimi. „Ce faci tu aici?“ întrebă el. Ea plângea. „Am vrut să merg în lăuntru“, diise „ca să sărut cloșca, și se o rog de iertare pentru ieri și n'am cutezat să-ți spun“. Tatăl sărută pe frunte dulcea nevinovăție și eu am sărutat-o pe ochi și pe gurită“.

SCIIRE LITERARĂ.

Di Ion Pop Reteganul s'a decis a intemeia o revistă floreloristă, urmărind laudabila intențiune, de a aduna la un loc produsele literaturii noastre populare, prin ceea ce densusul va ușura mult lucrarea aceloră, cari s'ocupă cu studii în literatura poporală, punându-le la dispoziție materialul de lipsă.

Urând succes noului întreprinderi, reproducem anunțul trimis foleii noastre :

„Săteanul“ va fi numele unei reviste, ce va apăre din 1 Septembrie a. c. odată pe lună în broșure de 4—5 côle și va cuprinde literatură poporală în prosă și în

poesie. Scopul acestei reviste va fi de a aduna la un loc — după putință — tot materialul literaturii noastre populare, atât cel neapărat încă, cât și cel ce se află împrăștiat prin calendarele și foile apărute până aci.

Cei ce cunosc valoarea acestui material sunt rugați a sprigini această întreprindere. — Prețul pe un an întreg va fi 6 fl. sau 15 franci. Materialul : poesii, colinde, bo-cete, snôve, povești, mituri, găcituri, proverbe, ș. a., precum și abonamentele sunt de a se trimite la red. revistei „Săteanul“

Ion Pop Reteganul.

in Besztercze-Monor (Transilvania).

FELIURITE.

Una și alta.

Căsătoria cu cumnata. La noi, precum știut este nu e permis a lua în căsătorie pe sora nevestei morțe. Așa este asta și în Englitera, cu tôte că acolo s'au făcut de multe-ori încercări pentru schimbarea legii de opreliște. În luna trecută erăși s'a făcut în parlamentul englez propunerea, ca să fie permisă căsătoria între cumnat și cumnată, dar a fost respinsă, acum a un-spredecea oră.

În decursul timpului, de câte-ori a venit la des-batere această cestiune, totdeauna s'au înșirat mai multe argumente atât în favorul ei, cât și în contra-i. Dintre tôte însă, cea mai curiosă argumentare a fost a lordului Palmerston, care a dis :

„Legea această ar fi forte de folos și binefăcătoare, căci ar da posibilitatea, ca omul să se însore de două ori și — totuși să aibă numai o sócră“.

Sinuciderea ca mijloc de traiu. Până acum n'a știut lumea, că și prin sinucidere îți poți câștiga mij-lôce de ăsiștință. În Paris însă ômenii sunt invențioși și dintre toți de sigur cel mai invențios este Leon Gillet, care a arătat lumii, că și această e posibil.

Di Gillet „s'ă sinucide“ de obiceiul vara. Ese la primblare în bois de Boulogne, îmbrăcat în haine s'ă-răcăciôse, dar curate, își alege un loc cu frecuență, acată funia de o crângă și când aude pași în apropiere își aruncă latul în grumazi și se spânzură. Ômenii alérgă în grabă și-i taie funea. „Nenorocitul“ însă e le-șinat și numai într'un târziu își vine în fire. La între-bările ômenilor încă nu pôte răspunde, ci le scôte un bilet din buzunar, pe care stă scris :

„De două dîle n'am avut ce mânca. Nu mai pot suferi miseria. Adio lume și viață.“

Grozav lucru, de două dîle se nu mâncai!

Mai târziu „bietul om“ începe a vorbi. El istori-sesce, că a fost impieगत la o bancă în provință ; banca a bancrotat și el a rămas fără pâne, ér aici nu capetă aplicație.

— Dar ai familie? — îl întreabă ômenii.

— Of, am nevastă și trei băiați mititei, cari flă-mândesc și mă așteptă să le duc pâne. Of, pentru ce nu m'ați lăsat să mor?

Ômenii s'ă induioșază. Un domn mai milos își ia pălăria în mână și face o colectă pentru familia „ne-fericită“ și e vesel, că pôte da dlui Gillet vre-o sută de franci.

Di Gillet plécă și după-ce perde din vedere pe binefăcători, întră vesel și șuerând printre dinți, în o cafenea :

— Chelner, un absint — comandă el.

Istorie de crinolin. Nu este implinit anul, de când s'a vestit prin lume, că un croitor de haine feme-iesci vrea să facă să invieze din morți un monstru repausat — *crinolinul*. La vestea această, precum scim, s'a revoltat opiniunea publică ; cu deosebire au protes-tat bărbații, cărora s'au alăturat apoi și femei multe, ba s'au format chiar și societăți, ai căror membrii s'au deobligat a nu lua în căsătorie nici când o femeie, ade-rentă a crinolinului.

Opozițiunea această puternică a învins ; crinolinul n'a cutezat să iase la ivelă. Și putem afirma, că el mort va rămâne pe vecie, căci ori-ce încercare, ce să face de a-l introduce, este zădarnică. Etă d. e. ce au pățit dîlele trecute două adepți de-ale crinolinului, după cum scriu foile din Germania :

Pe stradele unui oraș de frunte al Germaniei au ieșit dîlele aceste două dame cu crinolin. Trecătorii inteligenți le-au primit cu suris desprețuitor, dar plebea și cu deosebire ucenicii de pe la prăvălii, au început a le urmări, a le bajocori, a le huidui — pentru crino-lin. La strigătul lor s'au adunat mii de ômeni, — dar nimeni nu cuteza să le ofere scutul. În fine au fost si-lite să se refugieze în o boltă, de unde s'au urcat în o trăsură. O parte a publicului au urmărit cu sbierete și fluerături și trăsura.

Acum poftim dônnelor a incerca, să luați careva crinolinul pe stradă!

Anecdote.

Un dascăl cu o diplomă veche.

E rău să fi și dascăl, ba încă pe la sate Unde tot nătângul e pus să n'vețe carte Erau și timpuri bune, când invêțai cetitul Scriere, rugăciune, cântări și socotitul, Dar vremurile acelea de mult s'au strecurat. Acum să cer mai multe că lumea n'aintat Ba chiar delă guvern să întocmesce planul Care să prefacă aprôpe în tot anul, Se cere istorie, științe naturale, Fisică, limbi străine în scôle populare.

Adese bieții dascăli mereu tot scormonesc
La cărți întregi de-a rëndul și le rescetesc,
Învăță la științe, cetesc la cea fizică
Și dimineța 'n scôlă nu știu mai nimic.
Acêsta s'esplică, că ei au învățat
Numai din cetire, din scris și calculat.
În timpuri din vechime fizică nu era
Din științe naturale nimic nu s'învăta
Acum e lucru mare, că ei la bētrânețe
S'îprindă cartea 'n mână d'a rostul s'învete;
Dar n'are ce s'î facă, el trebuie s'î scie,
De nu, e dat afară și scos din dascălie.

.....
Așa-mi aduc aminte, c'un dascăl rău de gură
S'î pus' să s'esplice 'n scôlă din „natură“
El dîse: „înfusorul este un dobitoc
Pe care om cu ochii nu-l vede de loc“
Le spuse nu odată, dar de mai multe ori
Ce fel de animale s'î țin de infusori,
Copii toți din scôlă, nătângi ca pe la sate,
Priveau la bietul dascăl cu gurile căscate,
Dar nu era nici unul care s'î 'ntelēgă
Ce spuse bietul dascăl în lecția întregă;
'Er dascălul provocă: „s'î-mi spună Petrișor
Ce-am dîs odinioară, că ce e infusor?“
Băiatul Petrișor s'î scôlă din ședut
Și dîce: „elefantul, că eu nu l'am v'edut!“
„Ba un nătâng ca tine, vei sta la închisore
V'am spus că elefantul e boul cel mai mare“.

.....
„Deci mâinile pe bancă și toți s'î ascultați
Acea, care știți în sus s'î v'ē sculați,
Care-mi știți r'espunde la asta întrebare,
Care dobitoc știți că este cel mai mare?“
Era liniste mare, și numai Gligor Stroia
S'î scôlă și r'espunde- că: „calul dela Troia!“
„Ba tu măgar cu corne și boule 'ncălțat,
Unde ți-a fost mîntea când eu am esplicat?
V'ē dau o s'ēptemână ca timp de învățat
Car' nu-mi va sci atunci, s'î știți că o s'î-l bat.“

.....
„S'î trecem la reptile. Aceste animale
De fel nu au piciorē, ci s'î tărăsc pe fole:
Așadar reptilă aceea s'î numesce
Care nu p'ôte merge ci numai s'î tărăsc,
Așa de pildă șerpil și alte mohundete
Care de fel umbletul nu pot ca s'î-l învețe
S'î te vedem acuma pe tine m'oi Chirilă
Că sci-mi-ai tu a spune de pildă o reptilă?“
„Sora mea cea mică nu-i reptilă ore,
Ea încă nu prea p'ôte s'î umble pe piciorē?“
„Ba, măta și cu tine încă sunt reptile!
Unde ți-a stat capul, n'ai mai avea d'ile!
De ađi în șase d'ile de nu-mi vei scii chiar bine
Voiu smulge fără milă urechia dela tine.
R'espunsurile v'ostre sunt astăđi de minune
S'î trecem la alt studiu, la religiune“.

.....
„Tăceți dară cu toții, s'î-mi spună singur Toma
Ceva despre Cain și ceva despre Iona!“
Toma s'î ridică și capul sus și-l ține,
S'apucă și înșiră mai multe mai puține.
El dîce despre Iona că ar fi fost pescar
'Er despre Cain nu-i vorbă, Cain a fost t'elhar,
„Destul e, m'oi Tomico, din tine nu aștept

Mai multă 'ntelēpciune, că nu ești prea deștept.
Acum plecați acasă, că astăđi am gătat
Vedeavoiu îns'ē m'âne, că ce mi-ați învățat.

Ploesci, în Iunie, 1894.

I. Cîndea.

De ale casei.

Despre îngrijirea părului. (Sfîrșit.) În acêsta scriere am căutat pe cât a fost posibil a ar'eta într'un mod practic mai mult medicamentele cele mai populare; de aceea dar nu las a-mi sc'apa din vedere și metodele cele mai populare, de care poporul mai cu înlesnire se folosește, cu t'ôte că și medicina le admite fiind compuse din substanțe folositoare. 'Etă dar ce găsim în „Analele academiēi române“ Seria II. Tom. XII., „Medicina Babelor“ de Dimitrie P. Lupașcu, membrul academiēi, la pag. 73 sub titlul „Crescerea părului“.

„Totdeuna unui bolnav de lungore, după ce se îndr'epță, îi pică părul tot; și pentru a face s'î crescă părul la loc s'î se întrebuinteze următoarele:

„S'î iai v'ērfuri de muguri de plop uscați, frunđă de dafin, frunđă de ismă de grădină, frunđă de rosmarin, grăunte de inupere, s'ămēntă de molotru, flori de livant din t'ôte câte 20 dramuri (sau 60 grame), și alune prăjite 100 dramuri (300 grame). Aceste t'ôte pis'ându-se bine, câte una deosebit până ce se va face praf s'î se pună într'o țingire n'ouē spoită, cu jum'etate oca unt pr'osp'ēt nes'arat (600 grame), una litră (300 grame) vin vechiu, și s'î se pună la foc se fiarbă bine și lin, mestec'ându-se mereu cu o lingură de lemn spre a nu se arde, până va sc'adea vinul; îndată s'î se ia țingirea de pe foc și mestec'ându-se până se va reci pe jum'etate, s'î se strec'ore alifia într'o f'arfurie curată printr'o petecă și s'î se pice în alifie un dram (3 grame) unt de cuișore sau de percament sau de mii de flori, și amestec'ându-se mereu până se va slei; apoi s'î se pună într'un borcan și s'î se țină la rec'ore; din care s'î se ungă pelea capului de d'ouē sau trei ori pe s'ēptemână, sp'ălându-se totdeuna capul cu vin cald; ferindu-se de a se sp'ala cu leșie, precum de a se p'ăđi și de r'ac'elă că în cur'end părul va cresce mai frumos de cum a fost“.

„'Er dacă vrea, ca părul s'î fie și creț s'î pue o beșică de vită pe cap în loc de căciulă, și s'î o țină până ce părul va fi mare și va avea un p'ēr creț pentru totdeuna“.

Dr. Elefterescu.

Șaradă.

Trei litere m'ē fac pe mine;
Cetindu-le cum s'ē cuvine
Prea ușor v'ē vine 'n mîntē
Căci eu merg tot înainte.
'Er de-a înt'orsele cetit
M'ați m'ança cu toții fript,
Intors cetit, v'ē spun drept
Atunci merg numa 'nd'ēr'ēpt;
De veți sta și judeca
Și 'n mijloc veți pune un „a“
Prea ușor m'ē veți afla.

I. Cîndea.

Terminul deslegării este până la 18/30 Iuliu a. c.